

PROCES PRIDRUŽIVANJA – EKSPEDITIVAN I EFIKASAN PRAVOSUDNI SISTEM / PROCESS OF ACCESSION – EXPEDITIOUS AND EFFICIENT JUDICIAL SYSTEM

Doc. dr. Jasmina Tahirović¹, mag. iur. Jasmina Purišević², mag. iur. Kornelija Nikačević,
mag. iur. Adis Mehić⁴

¹Općinski sud u Travniku, Vezirska 2, Travnik, Bosna i Hercegovina,

²Pennyplus, d. o. o., B. Mahala 48, Visoko, Bosna i Hercegovina,

³Općinski sud u Sarajevu, Šenoina 1, Sarajevo, Bosna i Hercegovina,

⁴Općinski sud u Travniku, Vezirska 2, Travnik, Bosna i Hercegovina,

e-mail: jaciminat@gmail.com, jasminapurisevic0807@outlook.com,

kornelija511kulis@gmail.com, adismehic76@gmail.com

Stručni članak

<https://www.doi.org/10.58952/zr20251403202>

UDK / UDC 347.9:341.1

Sažetak

Kao jedno od osnova za provođenje izvršenja, propisano je i izvršenje na osnovu izvršne isprave – notarski obrađenog ugovora o zasnivanju založnoga prava, u smislu odredbe člana 23. Zakona o izvršnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12, 46/16 i 29/05; u daljnjem tekstu: ZIP). Poštujući načelo strogog formalnog legaliteta u izvršnom postupku, imajući u vidu strane u izvršnom postupku na osnovu aktivne i pasivne legitimacije koja proizlazi iz izvršnoga naslova, u postupku je moguća promjena učesnika u postupku, u smislu odredbe člana 30. ZIP-a. Naime, u ovome radu akcenat istraživanja je na mogućnosti promjene aktivne legitimacije, odnosno tražitelja izvršenja u toku trajanja izvršnoga postupka. Cilj istraživanja je ukazati na činjenicu da promjena na strani aktivne legitimacije može utjecati na dužinu provođenja izvršnoga postupka, što je suprotno članu 5. ZIP-a, i suđenju u razumnom roku prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljnjem tekstu: EKLJP).

Ključne riječi: izvršenje, aktivna legitimacija, efikasnost, ekspeditivnost.

JEL klasifikacija: K41, K38, K12

Abstract

As one of the bases for enforcement, execution is also prescribed on the basis of an enforceable document—a notarially certified contract establishing a pledge right, in the sense of the provision of Article 23 of the Law on Enforcement Procedure of the Federation of BiH, “Official Gazette of the Federation of BiH” no. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12, 46/16, 29/05. Respecting the principle of strict formal legality in the enforcement procedure, and considering the parties in the enforcement procedure based on active and passive legitimacy arising from the enforceable title, it is possible to change the participants in the procedure, pursuant to the provisions of Article 30 of the Law on Enforcement Procedure. Namely, in this paper, the focus of the research is on the possibility of changing active legitimacy, that is, the applicant for enforcement during the course of the enforcement procedure. The aim of the research is to highlight the fact that a change on the side of active legitimacy may influence the duration of the enforcement procedure, which is contrary to Article 5 of the Law on Enforcement Procedure, and the right to a trial within a reasonable time, according to the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms. (In the following text: EKLJP.)

Keywords: enforcement, active legitimization, efficiency, and expeditiousness.

JEL classification: K41, K38, K12

UVOD

Polazeći od načela strogog formalnog legaliteta u izvršnom postupku, imperativ je na identitetu sadržaja iz izvršne isprave i sadržaja rješenja o izvršenju koje se traži prijedlogom za izvršenje. U tom kontekstu, aktivna legitimacija se definira izvršnom ispravom, odnosno ulogom tražitelja izvršenja koji to pravo zasniva iz izvršne isprave. Tražitelj izvršenja se u izvršnom postupku označava kao stranka koja je pokrenula izvršni postupak (u članu 2. ZIP-a definirano je značenje pojedinih izraza u izvršnom postupku, pa time i tražitelj izvršenja) i zahtijeva određeno traženje, a kako se može zaključiti i iz samog toga naziva. Kao što je navedeno u sažetku, akcent istraživanja u ovome radu jeste na činjenici da u toku postupka može doći do promjene na strani aktivne legitimacije te, samim time, i do promjene tražitelja izvršenja. Do promjene može doći kako to proizlazi iz odredbe člana 30. ZIP-a. U daljnjem tekstu se analizira pokretanje izvršnoga postupka te koja problematika može nastati nakon što uslijedi promjena na strani aktivne legitimacije, postupak izvršenja je u toku i doneseno je rješenje o izvršenju, u kontekstu izvršenja na nekretnini kao sredstvu obezbjeđenja potraživanja, a koje je definirano zaključenjem ugovora o zasnivanju založnoga prava (hipoteka), kroz sadržaj izvršne isprave obrađene kod ovlaštenog notara.

1. NOTARSKA IZVRŠNA ISPRAVA

Odredbom člana 4. Zakona o notarima propisana je dokazna snaga notarskih isprava. Osim toga, odredbom tačke 3) stava (1) člana 23. ZIP-a, kao izvršna isprava, određena je i izvršna notarska isprava. U predmetnom kontekstu, istraživanje akcentira notarsku ispravu kojom je zasnovana hipoteka, odnosno založno pravo⁸³ na određenoj nekretnini, i koja je, kao takva, osnova za pokretanje izvršnoga postupka. Naime, u momentu podnošenja prijedloga za izvršenje, u skladu s načelom strogog formalnog legaliteta, u prijedlogu su, osim ostalih bitnih elemenata iz člana 36. ZIP-a, označene i stranke u postupku. Ono što se može desiti u toku postupka jeste činjenica da uslijedi promjena aktivne legitimacije, dakle, da sada to mjesto zauzima drugo lice, u smislu odredbe člana 30. ZIP-a. Riječju, sada imamo novog nositelja aktivne legitimacije koji predlaže nastavak postupka kao preuzimalac potraživanja iz izvršne isprave.

2. USLOV ZA POKRETANJE IZVRŠNOGA POSTUPKA

Uslov za pokretanje izvršnoga postupka, u predmetnom kontekstu, koji prethodno treba egzistirati, jeste postojanje izvršne isprave koja ispunjava uslove iz člana 23. ZIP-a. Imajući u vidu uslov iz člana 23. ZIP-a, kao osnova za pokretanje izvršnoga postupka može biti i notarska isprava. U predmetnom kontekstu, aktivno legitimirana stranka, dakle hipotekarni povjerilac, u smislu odredbi članova 139. i 141. Zakona o stvarnim pravima, koji je plasirao određena novčana sredstva dužniku, hipoteku je odredio kao sredstvo obezbjeđenja potraživanja. U situaciji kada se ne realizira predmetno dugovanje određeno založnim pravom, egzistira uslov za pokretanje izvršnoga postupka podnošenjem prijedloga za izvršenje (član 36. ZIP-a). Prethodnim ispitivanjem prijedloga za izvršenje, i ako on ispunjava uslove u skladu s odredbom člana 23. ZIP-a, donosi se rješenje o izvršenju u smislu odredbe člana 39. ZIP-a. Rješenje o izvršenju predstavlja pozitivnu odluku po prijedlogu za izvršenje, u cijelosti ili djelomično. U vezi s temom ovoga rada, kao pokretač postupka, u smislu odredbe člana 2. ZIP-a, tražitelj izvršenja ima aktivnu legitimaciju koja proizlazi iz izvršne isprave, odnosno iz notarski obrađenog ugovora.

⁸³ Vidjeti članove 139. i 143. Zakona o stvarnim pravima.

Tim izvršnim naslovom, nositelj aktivne legitimacije disponira prijedlogom u smislu da sada može prinudnim putem tražiti realizaciju prava iz toga izvršnog naslova.

Kao što navodi Slijepčević (2025) na str. 2 : „Legitimacija označava pravni osnov na osnovu kojeg stranka u postupku polaže pravo da traži sudsku zaštitu – aktivna legitimacija, odnosno osnov na osnovu kojeg se protiv nje vodi postupak – pasivna legitimacija. Legitimacija se ne sme mešati sa procesnom sposobnošću, jer se ne odnosi na pravnu sposobnost, već na odnos između stranke i predmetnog prava koje se ostvaruje ili štiti u postupku.“

Nadalje, prilikom donošenja rješenja o izvršenju, u smislu odredbi članova 70–72. ZIP-a, odmah nakon donošenja rješenja o izvršenju, u zemljišnim knjigama se evidentira i zabilježba izvršenja na toj nekretnini. Tim rješenjem obavještava se zemljišnoknjižni ured o činjenici postojanja izvršnog postupka, dakle, da je ta nekretnina sada u postupku prinudnog izvršenja. Zemljišne knjige su javne knjige, kako to propisuje Zakon o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZZK). Osim toga, na istoj nekretnini može biti evidentirano više hipoteka, kao i da se vodi više izvršnih postupaka. U prilog tome treba napomenuti da se u izvršnom postupku koji je kasnije pokrenut moraju obavijestiti svi založni povjerioci u smislu odredbe člana 40. ZIP-a. Dakle, činjenica postojanja i drugih zabilježbi, zapravo, proizlazi iz upisa teretnoga lista zemljišnoknjižnog izvoda za nekretninu koja je predmet izvršnog postupka, što proizlazi iz članova 20. i 28. ZZK.

3. SUBJEKTI OBLIGACIJA

Kako je navedeno u prethodnom tekstu, subjekti jednog ugovornog odnosa, subjekti založnoga prava koji su kao takvi definirani notarskom ispravom sa sadržajem zasnivanja založnoga prava, prenose se i na izvršni postupak. Dakle, prijedlog za izvršenje u potpunosti mora sadržavati identitet stranaka, prava i obaveza iz izvršnog naslova, poštujući pravilo strogog formalnog legaliteta, a što je navedeno u prethodnom tekstu. Dakle, moguća je promjena subjekta obligacije na strani povjerioca (založni povjerilac – tražitelj izvršenja). U predmetnoj tematici akcenat promjene je na strani nositelja aktivne legitimacije, odnosno založnoga povjerioca.

Bikić (2007) navodi: „U našem pravu, po ugledu na savremene pravne sisteme, moguće je prenošenje obligacije s jednog na drugo lice. To znači da novi povjerilac može steći već postojeće i sadržajno neizmijenjeno potraživanje i na taj način stupiti u postojeći obligacioni odnos umjesto dotadašnjeg povjerioca.“⁸⁴

Imajući u vidu tematiku predmetnoga rada, daljnji tekst analizira cesiju kao ugovorni odnos i njegovo dejstvo na izvršni postupak.

4. CESIJA

Kako navodi Bikić (2007) na str. 317: „Ustupanje potraživanja je pravni posao, odnosno ugovor između starog i novog povjerioca, kojim dotadašnji povjerilac prenosi potraživanje koje on ima prema dužniku na novog povjerioca. Ugovor kojim se potraživanje ustupa/prenosi/ naziva se **cesi**ja. Dotadašnji povjerilac označava se kao **cedent**, a novi povjerilac **cesionar**. ZOO cedenta naziva i ustupiocem, a cesionara prijemnikom. Dužnik se zove **cesus**.“

Zakonom o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) članom 436. propisuje se:

„(1) Povjerilac može ugovorom zaključenim sa trećim prenijeti na ovoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za ličnost povjerioca, ili koje se, po svojoj prirodi, protivi prenošenju na drugoga.

⁸⁴ Detaljnije: Bikić (2007), str. 315.

(2) Ugovor o ustupanju nema dejstva prema dužniku, ako su on i povjerilac ugovorili da ovaj neće moći prenijeti potraživanje na drugoga ili da ga neće moći prenijeti bez dužnikovog pristanka.“

Dakle, cesija predstavlja ugovorni odnos između subjekata određene obligacije kojima se sada mijenja položaj, bilo da se radi o subjektu aktivne ili subjektu pasivne legitimacije. (Detaljnije: član 446. ZOO-a.).

Odredbom stava (1) člana 30. ZIP-a propisano je da se „izvršenje određuje i na prijedlog i u korist lica koje u izvršnoj ispravi nije označeno kao tražitelj izvršenja ako ono javnom ili ovjerenom privatnom ispravom dokaže da je potraživanje na njega preneseno ili da je na njega na drugi način prešlo. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, stranke svoja prava, vezana za prijenos potraživanja, mogu dokazivati samo u parničnom postupku.“ Dakle, stupanje u izvršni postupak u svojstvu novog tražitelja izvršenja uslovljeno je na navedeni način, odnosno postojanjem javne ili ovjerene privatne isprave kojom se to dokazuje. Ono što ne propisuje navedena odredba jeste činjenica vremenskog perioda u okviru kojeg se može stupiti u izvršni postupak. Ovo je važno iz razloga što postoji razlika kada je podnesen prijedlog za izvršenje kada nije doneseno rješenje o izvršenju, kao i situacija kada je doneseno rješenje o izvršenju. Dakle, prisutne su te dvije pravne situacije u postupku koje čine razliku.

Lazarević (2016) na str. 194. navodi: „(1) Izvršni postupak vodi se i na predlog i u korist lica koje kao izvršni poverilac nije označeno u izvršnoj ili vjerodostojnoj ispravi, ako javnom ili po zakonu overenom ispravom dokaže da je potraživanje iz izvršne ili verodostojne isprave prešlo na njega, a ako takav dokaz nije moguć – ako prelaz potraživanja dokaže pravosnažnom ili konačnom odlukom donetom u parničnom, prekršajnom ili upravnom postupku.“

Dakle, izvršna isprava na osnovu koje se podnosi prijedlog za izvršenje i ono što se traži donošenjem rješenja o izvršenju te sadržaj donesenog rješenja o izvršenju moraju biti identični.

„RJEŠENJE O IZVRŠENJU MORA BITI IDENTIČNO IZVRŠNOJ ISPRAVI, PA SE, SHODNO TOME, OVIM RJEŠENJEM MOŽE ODREDITI DA DUŽNIK SVOJU OBAVEZU IZVRŠI SAMO PREMA POVJERIOCU OZNAČENOM U TOJ ISPRAVI, A NE PREMA POVJERIOČEVOM PUNOMOĆNIKU.“ [... Vrhovni sud Republike Srpske, Gv1-16/02 od 3. 1. 2023. godine – Bilten sudske prakse VS RS, broj 1/04, Odluka, broj153, str. 265–267]⁸⁵

Dakle, rješenje o izvršenju, zapravo, predstavlja pravni preslik izreke predloženog rješenja o izvršenju i dopuštanje prinudnog ostvarenja prava iz izvršne isprave. Strane koje su označene u konkretnoj izvršnoj ispravi moraju biti identične i u predloženom izvršenju s prijedloga za izvršenje. Lazarević (2016) na str. 249. navodi: „Naime, sam zahtev za izvršenje treba da bude formulisan i postavljen na način da se može integralno preuzeti u izreku rešenja o izvršenju, a predlog koji nije formulisan na napred navedeni način zbog svoje protivurečnosti nije podoban za postupanje.“

U toku postupka, promjena na strani tražitelja izvršenja djeluje na način da mijenja identitet izvršne isprave u dijelu nositelja aktivne legitimacije, a što je sad u suprotnosti s rješenjem o izvršenju i načelom strogo formalnog legaliteta. Imajući u vidu to da u izvršnom postupku nije moguće stupiti u već pokrenuti izvršni postupak u kojem je doneseno rješenje o izvršenju, kao tražitelj izvršenja ukoliko je promijenjena aktivna legitimacija, postavlja se pitanje: Šta sada preostaje novom nositelju aktivne legitimacije? Ako uzmemo u obzir odredbe članova 23. i 36. ZIP-a, sada novi nositelj aktivne legitimacije, u svojstvu tražitelja izvršenja, može pokrenuti novi izvršni postupak, u kojem se, uz ispunjenje uslova koje propisuje ZIP, donosi novo rješenje o izvršenju. Na ovaj način izvršni postupak ponovo počinje ispočetka. Zapravo, ova situacija uzrokuje duže trajanje provođenja izvršnoga naslova.

⁸⁵ Detaljnije: Daupović i sar. (2005), str. 149–150.

S tim u vezi je bitno napomenuti da je dispozicija tražitelja izvršenja da li će pokrenuti izvršni postupak i, kao prethodno, volja strana u prethodnim aktivnostima u vezi s promjenom aktivne legitimacije. Dakle, važno je spomenuti da je na ovaj način izražena slobodna volja strana koje mijenjaju aktivnu legitimaciju u skladu s važećim zakonskim odredbama. Imajući u vidu navedeno, promjena tražitelja izvršenja djeluje na dužinu trajanja izvršnoga postupka u vezi s provođenjem izvršnoga naslova koji je prethodio navedenim promjenama učesnika u postupku. Ovo je važno s aspekta hitnosti izvršnoga postupka u smislu odredbe člana 5. ZIP-a, kao i člana 6. EKLJP-a.

„ Sadržaj: Član 6. Evropske konvencije – pravo na pravično suđenje (općenito); Građanska prava i obaveze – utvrđivanje i spor; Krivična optužba – utvrđivanje; Izvršni postupak; Pristup sudu; Pravično suđenje – kontradiktornost postupka; Pravično suđenje – jednakost strana u postupku; Javnost postupka; Pravo na prisustvo suđenju; Pravo lica da se ne inkriminira; Pravo na javnu raspravu; Pravično suđenje – razuman rok; Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa; Pravično suđenje – nezavisan sud; Pravično suđenje – nepristrasan sud; Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona; Pravično suđenje – obrazložena presuda; Pravično suđenje – zakonom ustanovljen sud; Pravo na javnu raspravu; Pretpostavka nevinosti; Minimalna prava optuženog (Obavještenje o prirodi i vrsti optužbe; Obavještenje na jeziku koji razumije; Adekvatno vrijeme za pripremu odbrane; Adekvatni uvjeti za pripremu odbrane; Pravo da se brani sâm; Pravo da mu se postavi advokat; Pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima; Pravo na prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane pod istim uvjetima; Besplatna pomoć tumača).“ (<https://www.ustavnisud.ba/bs/clan-6-evropske-konvencije-pravo-na-pravicno-sudenje>)

Dakle, promjena aktivne legitimacije, postupak provođenja izvršne isprave koja je bila osnova za izvršni postupak, sada se vraća na ponovni postupak te se donosi novo rješenje o izvršenju u odnosu na novog nositelja aktivne legitimacije, uz ispunjenje svih zakonskih uslova. Postupak započinje ponovo, zanemarujući radnje koje su provedene u prethodnom postupku koji je započet po prijedlogu prethodnog nositelja aktivne legitimacije. Strogi formalni legalitet na taj način onemogućava promjene strana u postupku kada je već doneseno rješenje o izvršenju, dakle, ne dopušta odstupanja od sadržaja konkretnog izvršnoga naslova i u dijelu koji se odnosi na aktivnu legitimaciju koja traži promjene u izvršnom postupku nakon donošenja rješenja o izvršenju. Činjenica da mogućnost donošenja novog rješenja o izvršenju ukazuje na pravo pokretanja novog izvršnoga postupka, ukazuje i na to da se na taj način, na osnovu konkretne izvršne isprave, vrijeme trajanja izvršnoga postupka produžava, odnosno postupak traje duže.

ZAKLJUČAK

Postojanje izvršne isprave i aktivne legitimacije koja proizlazi iz izvršnoga naslova ukazuje na pravo pokretanja konkretnoga izvršnog postupka radi realizacije prava iz izvršnoga naslova, ukoliko to nije moguće vansudskim putem. Postojanje strogog formalnog legaliteta u izvršnom postupku uslovljava sadržaj rješenja koji mora biti identičan izvršnom naslovu. Odstupanje od navedenoga jeste situacija prijenosa potraživanja, a time i promjena aktivne legitimacije koja se javlja u toku izvršnoga postupka u kojem je već ranije doneseno rješenje o izvršenju u odnosu na prethodnog tražitelja izvršenja koji je prvobitno imao aktivnu legitimaciju iz izvršnoga naslova. Odredba člana 30. ZIP-a ne propisuje u kojem se vremenskom periodu postupka može pristupiti izvršenju, odnosno prije ili nakon donošenja rješenja o izvršenju, što navedenu odredbu čini nepreciznom. Naime, na ovaj način je promijenjena aktivna legitimacija i na taj način se javlja suprotnost načelu strogog formalnog legaliteta. Dakle, doneseno rješenje o izvršenju određuje aktivnu legitimaciju iz izvršnoga naslova, a sada bi, stupanjem u izvršni postupak, mijenjana navedena situacija gdje je različita aktivna legitimacija i suprotno načelu strogog formalnog legaliteta. S tim u vezi je bitno napomenuti da sada nastaje situacija postojanja aktivne legitimacije kojom se može pokrenuti novi izvršni postupak na osnovu te izvršne isprave te donošenje rješenja o izvršenju koje će u tom slučaju ispuniti načelo strogog formalnog legaliteta, uz ispunjenje uslova iz članova 23. i 36. ZIP-a. Na ovaj način izvršni postupak ponovo počinje ispočetka, što uzrokuje duže trajanje provođenja izvršnoga naslova. S tim u vezi je bitno napomenuti da je dispozicija tražitelja izvršenja da li će pokrenuti izvršni postupak, i kao prethodno, volja strana u prethodnim aktivnostima u vezi s promjenom aktivne legitimacije, odnosno izražena je slobodna volja strana koje mijenjaju aktivnu legitimaciju u skladu s važećim zakonskim odredbama kako je to prethodno u tekstu navedeno. Imajući u vidu navedeno, promjena tražitelja izvršenja djeluje na dužinu trajanja izvršnoga postupka u vezi s provođenjem izvršnoga naslova koji je prethodio navedenim promjenama učesnika u postupku. Ovo je važno s aspekta hitnosti izvršnoga postupka u smislu odredbe člana 5. ZIP-a, kao i člana 6. EKLJP-a, što ukazuje na činjenicu da bi ova problematika trebala biti razlog za druga istraživanja koja bi ponudila određene adekvatne odgovore kojima bi se prevazišle ove pravne situacije i doprinijelo smanjenju dužine trajanja izvršnoga postupka.

LITERATURA

- [1] Bikić, A., (2007), *Obligaciono pravo, opći dio*, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo. Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu.
- [2] Daupović, A., et al., (2005), *Komentari Zakona o izvršnom postupku u F BiH i RS*, Sarajevo, Zajednički projekt Vijeća Evrope i Europske komisije.
- [3] Lazarević, D., (2016), *Komentar Zakona o izvršenju i obezbeđenju, sa registrom pojmova*, prvo izdanje, Beograd, Poslovni biro, d. o. o.
- [4] Slijepčević, Lj., (2025), Pravosudna akademija. *Aktivna i pasivna legitimacija u parničnom postupku*, u: Radnopravni savetnik, 7/8 za 2025. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfefindmkaj/https://www.pars.rs/public/Dokumenti/Publikacije/1856/Aktivna-i-pasivna-legitimacija-u-parnicnom-postupku.pdf (pristupljeno 14. 11. 2025. godine)].
- [5] <https://www.ustavisud.ba/bs/clan-6-evropske-konvencije-pravo-na-pravicno-sudenje> (pristupljeno 15. novembra/studenog 2025. godine).
- [6] Zakon o notarima Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, broj: 45/02 i 30/16 – Odluka US-a.
- [7] Zakon o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, broj: 58/02, 19/03, 54/04, 32/19 – Odluka US-a, 61/22.
- [8] Zakon o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, broj: 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12, 46/16, 19/25.
- [9] Zakon o stvarnim pravima, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, broj: 66/13, 100/13.
- [10] Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89; Službeni list Republike Bosne i Hercegovine, broj: 2/92, 13/93, 13/94; Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 29/03, 42/11.